

MediaSchool
JOURNALISM & COMMUNICATION

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Біріккен Ұлттар Ұйымының 70 жылдығы,
Бүкіләлемдік радио күніне арналған

«БОЛАШАҚТЫҢ МЕДИАСЫ:

НЬЮСОНОМИКА. ҮРДІСТЕР. ЖАҢАЛЫҚТАР» атты

II Халықаралық журналистика және коммуникация
қысқы мектебінің оқу-әдістемелік жинағы

«Тау-Тұран» Білім беру-сауықтыру кешені
Алматы облысы, Іле-Алатау мемлекеттік ұлттық саябағы,
Қазақстан
6-8 ақпан 2015 жыл

Учебно-методический сборник
II Международной Зимней школы журналистики и коммуникации
«МЕДИА БУДУЩЕГО: НЬЮСОНОМИКА. ТРЕНДЫ. НОВОСТИ»,
посвященной 70-летию Организации Объединенных Наций,
Всемирному Дню радио

Образовательно-оздоровительный комплекс «Тау-Туран»,
Алматинская область, Иле-Алатауский Государственный
Национальный Парк, Казахстан
6-8 февраля 2015 года

Алматы
«Қазақ университеті»

Бюро в
Алматы

МЕДИАСҒЕРА
Құрылымдық және методологиялық

шебер жеткізу үшін тер төгеді. Олар өзгелер байқамаған жайды көре біледі, яғни көркем жазу қабілеті емес ақпаратты шынайы, тартымды жеткізе білгені үшін бағаланады. Ақпарат құралдарындағы сарапшылардың міндеті – қоғам дамуы барысындағы үдерістерді, ахуалды талдау, тарихи зерттеулер арқылы болашаққа болжам жасау болып табылады. Репортерлердің не болмаса сарапшылардың рөлі жоғары деген салыстырма жүргізу дұрыс емес. Олар өзара бірін-бірі толықтырып, қоғамдық пікірге өзіндік үнін қосады. Алайда зерттеуші Г. Лазутинаның: «Теориялық тапсырмаларды шешу әдістері болып табылатын журналист білімінің жүйесі қаншалықты бай болса, соншалықты ойлау қабілетінің ұтқырлығы танылады», - деген пікірі орынды. Ғалым Г. Лазутинаның зерттеулеріне сүйенсек, әмбебап білімнің үш деңгейін бөліп қарастырады: алғашқы екі деңгейге табиғат пен қоғам даму заңдылықтарын қарастыратын философиялық және әлеуметтік-гуманитарлық білім қажет деп есептейді. Үшінші деңгейдегі білім – журналист жұмыс істейтін БАҚ –тың бағытына сәйкес – экономика, техника, өнер және т.б. салалардың нақты ғылыми пәндерінен құралады.

Журналистік білім беруде коммуникативтік зерттеу әдістерімен қатар оның оқу үрдісінде қолдану тәсілдерін де қарастырған дұрыс. Студенттерді шағын топтарға біріктіру арқылы оларға талданатын тақырып пен соған қатысты сауалдар беріледі. Студент өзі әңгімелесушінің сөзін мұқият тыңдап, оның жіберген қателерін түзеуі қажет және ақпаратты түсінікті және фактімен беруге ерекше назар аударылуы тиіс. Дайын мәтінді қолдануға болмайды, бұл тапсырма студенттердің ойлау қабілетіне, қиялына байланысты.

Студенттер рөлдік ойнауда журналист және сұхбат берушінің образына енеді, сол арқылы шығармашылық шеберліктерін шыңдайды, сабақ барысында олар рөлдермен алмасады. Негізгі талап – берілген тапсырманың логикалық шешімін жедел табу.

Журналистік білім беруде топтық ой-талқылар өткізу өте тиімді әдістің бірі саналады. Студенттерге белгілі бір проблеманы ұсынып, шешу жолдарын табуға тапсырма беріледі. Әрбір қатысушы өз ой-пікірін білдіреді, оқытушы тарапынан берілген сауалдарға жауап беру арқылы студенттерге тақырыпты терең түсінуге және осы проблеманы шешу жолын үйренуге мүмкіндік беріледі. Бұл болашақ журналистердің көпшілік алдында сөйлеу, сұрақ қоя білу мәнерін қалыптастыруға көмектеседі /4/.

Сілтемелер:

1. Кәкен Қамзин. Ұлттық журналистика мектебі: кешегісі, бүгінгісі, келешегі; Журналистика — қолы ұзындар мен шекпенділердің даяшысы емес!<http://old.abai.kz/node/7916>
2. Шурентаев А.М., Журналист мамандарын даярлауда халықаралық құқықты оқыту мәселесі., А.Байтұрсынов атындағы Қостанай мемлекеттік университеті. 2011. қыркүйек.
3. Қабылғазина Клара. Журналистік мамандықты меңгерудің негізі – тәжірибеде. science.kaznu.kz/Content/.
4. Мысаева Қ. Журналистік білім беруде интернет технологияларды қолдану және оқытудың әдіс-тәсілдері // М.Барманкулов – Қазақстан телевизиялық журналистикасының теориясы мен тәжірибесінің негізін қалаушы» атты Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция, Алматы, 2012.

*****

Клара Қабылғазина – Ph.D., ассоцир профессор, ЖАК куәлігі № 0000119. Жалпы жұмыс өтілі 47 жыл. Радиожурналистика саласынан кандидаттық диссертацияны 2000 жылы қорғаған.

Еңбектері: 3 электронды оқулық, 5 оқу құралын шығарған, «Радиожурналистика» атты оқулықтың үш тарауын жазған, «Қазақ журналистикасы» атты үш томдықтың бір тарауын дайындаған, бірнеше типтік бағдарламалар шығарған. Жүзден астам, публицистикалық және имидждік мақалалардың авторы.

Марапаттары: ҚР Журналистер Академиясының дипломымен, Құрмет грамоталарымен, «Әл –Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетіне 80 жыл» мерекелік медалімен марапатталған,

«ҚазҰУ-нің үздік оқытушысы» атағының иегері. Университет деңгейінде хабар тарататын «әл Фараби» радиосының жетекшісі. К.Қабылғазина туралы мемлекеттік тапсырыс бойынша

СТВ арнасында деректі бағдарлама жасалды, «Қазақстан» арнасында жеке бағдарлама арналды («Сырғалым»), «Білім», «Мәдениет», «Асыл арна» және «Хабар» арналарында сюжеттер түсірілді, БАҚ беттерінде мақалалар жарияланды. Көркем прозамен шұғылданады, жас ұрпаққа үлгі – тәрбиені насихаттайтын әңгіме, новеллалары республикалық басылым беттерінде жарияланып тұрады.

Кабылгази́на К.

*Ph.D., ассоцир профессор
Журналистика факультеті
Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ*

БІЛІМ ТӘЖІРИБЕМЕН БЕКИДІ

Қазақстанның жоғарғы оқу орындарындағы оқыту процесі мүлде басқаша арнаға түсіп, жаппай үдеріске енді. Дамыған елдер оқу үдерісінің қатарына қосылудың басты шарттарының бірі - бәсекелестікке қабілетті мамандар даярлау. Білім мен кәсіби тәжірибеден алғандарын, үйренгендерін қоғамның салаларына пайдалана және сол арқылы үлес қоса алатын ұрпақ дайындап шығару заман талабы. Білім беру саласы – ел дамуының негізгі тірегі болғандықтан, қай мемлекетте болсын бұл түйінді мәселелердің бірі. Елдегі білім беру жүйесінің бәсекеге қабілеттілігі қандай болса, сол мемлекеттің экономикасының деңгейі де сондай болмақ. «Бәсекеге қабілетті экономика бұл ең алдымен кадрлардың бәсекеге қабілеттілігі», - деген болатын Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев. Сол себептен де жастардың бойында өзіне-өзі сенушілік, барынша мобильді болу, тапқырлық, ақпараттылық, ізденімпаздық, ұйымдастырушылық, қабілеттілік, білімділік, өз бойындағы өнерін қоғам кәдесіне жарата алушылық т.б толып жатқан қасиеттер қалыптасуы тиіс. Оны қалыптастыратын ұстаздар, оқытушы- профессорлар қауымы екені белгілі. Ал, ұстаздардың заманауи талаптарға сәйкес оқытудың инновациялық тәсілдерін ұстанып, ұсынуларының маңызы зор.

Білім көрсеткіштерінің деңгейін анықтағанда міндетті түрде жоғары оқу орындарының сапасы жөнінде сөз қозғалады, яғни жан-жақты жарактандырылған ғылыми орталықтары бар, ғылым негіздерінің барлығын алуға мүмкіндік жасалған жоғары оқу орны болмай тұрып, сапаны арттыра алмайтынымызды өмір өзі көрсетіп отыр. Оқытудың сапасын неғұрлым жақсарту күннен-күнге сұраныс тудырып, дәрістердің мазмұнын арттырудың қажет фактор екендігіне көз жетуде. Өйткені, интерактивті, инновациялық әдіс- тәсілдерді пайдалана отырып оқыту білім сапасын жақсартады. Презентациялық, жеке топтық, дебаттық, баспасөз конференциясы, мәселелік, бағытталған - мәселелік сабақтар сияқты жаңаша пішіндік дәрістер жиі қолданылатын болды. Теориялық дәрістер бір семестр аралығындағы он бес аптаға лайықталған. Лабораториялық сабақтар, тәжірибелік сағаттар және білімді тексеру сұрақтары да қамтылады. Сонымен қатар, студенттердің теориялық білімді меңгеріп қана қоймай оның игерілуіне жағдай жасап, өзіндік жұмыстарды орындауына мүмкіндіктер ұсынылады. Өзіндік жұмыстардың тапсырмалары мен оны орындау талаптары нақтыланды. Студентке пәнді игеру барысында қажетті методикалық нұсқаулар берілді. Мысалы, телерадиохабар жасауға қатысты жаңадан қолданылып жүрген, ұлттық журналистиканың озық әдіс-тәсілдері жиі ұсынылады. Хабардың қызықты мәнді шығуына студенттер өздері ат салысады. Көптеген әдіс, тәсілдер, техникалық «ойнату» тәсілдері, шығармашылық шарықтау, еліктеу, ой-қиялға еркіндік беріледі. Әр журналистің өзіндік пайдаланатын тәсілдері бар, өзіндік мақамы, стилі бар. Хабарлар жасауда қолданылатын әдіс- тәсілдердің қатып қалған формасы, пішіні немесе үлгісі жоқ екені ескертіледі. Ол - журналистің қиялына, ой-өресіне, біліміне байланысты, қоғамдық болмыстардың өзгеруіне байланысты үнемі өзгеріп, жаңғырып, жанданып отыратын нәрсе. Сондықтан, жас журналистер шетелдік, отандық электронды журналистика тәсілдерін мол игеріп, өздерінің өнімдеріне пайдаланып отырулары қажет екендігін, немқұрайлылық, хабар тағдырына жүрдім – бардым қарау, мәні- мағынасы жоқ дүниелерді пайдалану сияқты